

PATVIRTINTA

Lietuvos inžinerijos kolegijos direktoriaus

2024 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. V1-194

STUDENTŲ DIRBANČIŲ AUTOMOBILIŲ DIAGNOSTIKOS IR REMONTO LABORATORIJOJE, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 9

I. BENDROJI DALIS

Dirbti su elektros įranga, matavimo priemonėmis, ir kita remonto įranga gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmenys, nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą, turintys elektrotechninių dalykų teorinių žinių, išklause saugos ir sveikatos instruktažą darbo vietoje ir prižiūrimi dėstytojo - darbų vadovo.

1. Studentas privalo:

1.1. Pranešti dėstytojui- darbų vadovui, apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;

1.2. pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių išvengti traumų, avarinių situacijų, kurios gali kelti pavojų jo ir kitų asmenų saugai ir sveikatai;

1.3. atsisakyti dirbti, kai jo įsitikinimu kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;

1.4. nedelsiant pranešti dėstytojui-darbų vadovui, laboratorijos vedėjui arba darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

1.5. darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;

1.6. darbo metu pastebėjus bet kokius aparatūros gedimus atjungti maitinimo įtampą ir nedelsiant informuoti dėstytoją;

1.7. žinoti, kur darbo vietoje yra gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų, galinčių sukelti gaisrą.

1.8. Studentas privalo laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad būtų švarūs darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.

1.9. Studentas, nesilaikantis šios instrukcijos reikalavimų, gali būti nušalintas nuo darbo ir jam gali būti taikomos drausminės nuobaudos. Nelaimingi atsitikimai, įvykę ugdymo procese, tiriami LR švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai, galintys pasireikšti studento darbo vietoje, yra tokie:

2.1. netvarkingi įrankiai, ar kitos mechaninės darbo priemonės;

2.2. elektros srovė (prisilietimas prie įrenginių neizoliuotų srovinių dalių, neizoliuotų elektros laidų, įtampos atsiradimas įrenginių korpuse, statinio elektros krūvio susikaupimas, patekimas į nuotėkio srovės zoną;

2.3. veikiantis įrenginys, ar mechanizmas (be saugos gaubtų judamos jų dalys);

2.4. netinkamas darbo vietos apšvietimas;

2.5. žmogaus griuvimas dėl slidumos arba kliuvinio;

2.6. aštrus daiktai;

2.7. fizinė perkrova;

- 2.8. psichoemocinė įtampa;
- 2.9. triukšmas;
- 2.10. dulkėtumas;
- 2.11. darbo vieta, neatitinkanti norminių aktų reikalavimų, netvarkingos darbo priemonės.
- 2.12. Studentų saugai nuo pavojingų ir kenksmingų elektros srovės, statinės elektros, elektromagnetinių laukų, elektros lanko ir pan. naudojamos tokios priemonės:
 - 2.12.1. elektros įrenginių aptvarai, saugos apdangalai ir gaubtai;
 - 2.12.2. elektros įrenginių srovinių dalių papildoma, dviguba arba sustiprinta izoliacija;
 - 2.12.3. elektros įrenginių srovei laidžių korpusų įnulinimas;
 - 2.12.4. pažeminta įtampa;
 - 2.12.5. signalinės spalvos ir apsaugos nuo elektros ženklai bei plakatai;
 - 2.12.6. garsinė ir vizualinė signalizacija;
 - 2.12.7. srovės skirtuminės apsaugos įtaisai;
 - 2.12.8. apsaugos priemonės (dielektrinės pirštinės, kaliošai, dielektriniai kilimėliai įrankiai su izoliuotomis rankenomis ir kt.);
- 2.13. Studentų darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dBA, oro užterštumas – higienos normose nurodytų dydžių, nuo dulkių naudoti respiratorių.
- 2.14. Individualios apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimais.

III. STUDENTO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Prieš pradėdamas dirbti, studentas privalo apsirengti darbo drabužiais;
- 3.2. susipažinti su praktinio darbo užduotimi;
- 3.3. gauti iš dėstytojo-darbo vadovo nurodymą, prie kurio stendo ar kurioje vietoje bus dirbama;
- 3.4. susipažinti darbo vietoje su maitinimo sistema ir skirstomuoju skydeliu. Žinoti kuriais komutaciniais aparatais išjungiama įtampą darbo vietoje ir visoje laboratorijoje.
- 3.5. gauti iš darbų vadovo nurodymus, kokiomis mašinomis, mechanizmais, įrenginiais, aparatais ir prietaisais reikia naudotis. Atlikti šio inventoriaus išorinį apžiūrėjimą ir įsitikinti, ar jis tinka darbui;
- 3.6. vizualiai įsitikinti, ar tvarkingi jungiamieji laidai, šakutės, šakučių lizdai ir pan.;
- 3.7. įsitikinti, ar tvarkinga, neužkrauta, pakankamai apšviesta, neslidi darbo vieta.

IV. STUDENTO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Darbo metu studentas privalo elgtis drausmingai;
- 4.2. prieš jungiant el. prietaisą, asmeniškai įsitikinti ar kirtiklis, jungiklis išjungti ir atitinkamuose gnybtuose nėra įtampos;
- 4.3. prietaisų žadinimo grandinės turi būti patikimai sujungtos;
- 4.4. nepalikti nesusungtų srovės transformatorių antrinių grandinių;
- 4.5. jungiamieji laidai turi būti nesužaloti ir patikimai prijungti prie gnybtų. Jie turi būti išdėstyti taip, kad jų atsitiktinai nebūtų galima nutraukti ir jie netrukdytų prietaisų išdėstymui, neįvyktų nenumatytų tarp jų susijungimų ir, kad dėstytoju-darbų vadovui būtų galima greitai ir lengvai patikrinti jungimo schemą;
- 4.6. sujungtą prietaisą turi patikrinti darbų vadovas.
- 4.7. Studentui draudžiama:
 - 4.7.1. įjungti įtampą, kol jungimo schema nepatikrinta;

- 4.7.2. liesti gnybtus bei kitus elementus, turinčius ar galinčius turėti įtampą;
- 4.7.3. dirbant su elektros prietaisais, viršyti joms leistiną apkrovą;
- 4.7.4. remtis į dirbančius elektros prietaisus ar aparatus, juos perstatinėti ir pan;
- 4.7.5. keisti schemoje laidus ar prietaisus, esant įtampai;
- 4.7.6. liesti laboratorijoje esančius aparatus bei prietaisus, nesusijusius su dirbamu laboratoriniu darbu, sukinėti jų rankenėles ar gnybtus;
- 4.8. Draudžiama dirbti su elektros įrenginiais, kuriems nuimti apsauginiai skydeliai, dangčiai, išjungtos apsauginės blokuotės.
- 4.9. Draudžiama be priežiūros palikti į maitinimo tinklą įjungtą veikiantį elektros prietaisą.

V. STUDENTO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Nutrūkus elektros srovės tiekimui, užsikirtus sukamosioms dalims ir per darbo pertraukas elektros prietaisus reikia išjungti iš elektros tinklo.
- 5.2. Darbus su elektros įranga reikia nedelsiant nutraukti, jeigu:
 - 5.2.1. sulūžo šakutė, šakutės lizdas ar buvo pažeista kabelio izoliacija;
 - 5.2.2. sugedo jungiklis;
 - 5.2.3. jaučiamas elektros srovės poveikis (kad ir silpnas);
 - 5.2.4. iš reduktoriaus ar vėdinimo kanalų pradėjo tekėti tepalas;
 - 5.2.5. pasirodė dūmai ir jaučiamas kvapas panašus į izoliacijos degimą;
 - 5.2.6. pasigirdo triukšmas, bildesys ar padidėjo vibracija;
 - 5.2.7. lūžo ar įtrūko korpuso detalės, rankena ar saugos gaubtas;
- 5.3. Visais atvejais, kai pažeidžiami elektros įrenginiai ar laidai (esant perkrovai ir trumpajam jungimui, atsiradus korpuse įtampai, užsidegus izoliacijai arba atsiradus specifiniam dūmų kvapui ir pan.), reikia nedelsiant išjungti įtampą, nutraukti darbą ir pranešti darbų vadovui.
- 5.4. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją, išsaugoti nepažeistą įvykio vietą, jeigu tai negresia darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei, apie įvykį pranešti padalinio vadovui.
- 5.5. Kilus gaisrui, nedelsiant iškviesti ugniagesius ir gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.
- 5.5. Elektros įrenginius gesinti tik atjungus nuo maitinimo šaltinio.
- 5.5. Įsidėmėti, kad gesinant gaisrą įrenginiuose su įtampa, negalima naudotis putų arba vandens gesintuvu. Reikia naudoti chlodoną, miltelių, angliarūgštinius gesintuvus arba smėlį. Atstumas nuo gesintuvo antgalio (movos) iki elektros įrenginių su įtampa turi būti ne mažesnis kaip vienas metras.
- 5.6. Jeigu studentas pats yra veikiamas elektros srovės, jį privalo gelbėti aplinkiniai studentai, o jeigu jis pamatė elektros srovės traumuojamą žmogų, privalo kuo greičiau atpalaiduoti nukentėjusįjį nuo srovės, pasinaudojant nelaidžiomis elektros srovei priemonėmis:
 - 5.6.1. atpalaiduoti nukentėjusįjį nuo srovinių dalių galima išjungiant įtampą, pasinaudojant sausu pagaliu, kitu sausu ir nepraleidžiančiu elektros srovės daiktu, atitraukus nukentėjusįjį už drabužių (jeigu drabužiai sausi). Tačiau reikia atsiminti, kad visais šiais atvejais teikiančiojo pagalbą gyvybei gresia pavojus papulti į elektros grandinę, todėl reikia būti atsargiam ir imtis atitinkamų saugos priemonių.
- 5.7. patekus į nuotėkio srovės (žingsnio įtampos) zoną, reikia mažais, šliaužiančiais žingsniukais, neatitraukus kojų nuo žemės arba šuoliuojant ant vienos kojos pasitraukti į nepavojingą zoną.

VI. STUDENTŲ VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, studentas privalo:

6.1.1. išjungti elektros įrangą iš elektros tinklo ir demontuoti bandymo schemą;

6.1.2. patikrinti asmeninės apsaugos priemones, padėti į jų saugojimo vietą;

6.1.3. nunešti smulkias matavimo priemones, kitus aparatus, jungiamuosius kabelius į jiems saugoti skirtą vietą;

6.1.4. sutvarkyti darbo vietą;

6.1.5. prireikus nusiplauti rankas šiltu vandeniu su muilu;

6.1.6. apie darbo metu iškilusius nesklandumus pranešti dėstytojui- darbų vadovui.
